

Breaking news

Dr. M.F.J. Houben – luitenant-kolonel der mariniers*

Het is zomer, ik ben met verlof en de redactiecommissie verwacht een nieuwe column. Dat kost mij meer moeite dan gebruikelijk en ik lever mijn stukje dan ook pas op de deadline aan. Ik heb last van twee problemen: ten eerste kan ik niet kiezen voor een thema dat relevant en voldoende 'tegenwichtig' is. Ten tweede wil ik ook niet een klein technisch onderwerp kiezen en daarmee doen alsof er niets aan de hand is: er is deze zomer te veel gebeurd, er is te veel *breaking news*. En wat er gebeurt, is te heftig om in een paar zinnen af te doen. Er een lijn in aanbrengen is onmogelijk, een kop en een staart erop zetten is het enige waartoe ik in staat ben.

De zomer van 2014 werd omschreven als een *Summer of War*. De zomer van 2016 lijkt een zomer van wanhoop, waanzin en angst te worden. De mokerslagen waarmee de zomer werd ingeluid waren de Orlando *shootings*, de dodelijkste in de VS ooit en de onverwachte uitslag van het Brexit-referendum, die niet alleen het VK in een politieke crisis stortte, maar ook voor de EU vergaande politieke en economische gevolgen zal hebben. 'England has collapsed politically, monetarily, constitutionally and economically', zo luidde het oordeel van onze eigen minister-president in de *Financial Times*.¹

Wat de gebeurtenissen deze zomer weer eens bevestigen is dat de afstand tussen groot nieuws en persoonlijke beleving vaak zo ongemakkelijk groot is. Toen enkele toeristen na de aanslag in Nice gevraagd werd om een reactie, was het antwoord dat ze het jammer

vonden dat het vuurwerk werd afgelast en dat een gepland shoppinguitje niet kon doorgaan. Verontwaardiging alom. Later leerde ik dat dit heel begrijpelijke en zelfs voorspelbare reacties waren. Nu wij continu overladen worden met *realtime*-nieuws uit alle windstreken neemt ons vermogen tot empathie en engagement met slachtoffers juist af: *we increasingly mind our own business*.

Voor de kust van Libië wordt een gezonken vluchtelingenscheepje gelicht. Uit het ruim worden de lichamen van meer dan 750 vluchtelingen geborgen. Een bericht dat deze zomer hooguit een dag het nieuws haalde. Langer en vaker in het nieuws was Pokémon Go – een wereldwijd fenomeen. Na de lancering begin juli werd het binnen twee weken de grootste mobiele videogame ooit. Het videospelletje heeft onverwacht grote positieve fysieke en sociale gevolgen. Mensen komen meer buiten en bewegen meer, communiceren meer en het spel lijkt te helpen met het overwinnen van sociale angst (bron: Wikipedia). Het aandeel Nintendo is na de lancering zo'n 80 procent in waarde gestegen.

Medio juli deed het permanente Hof van Arbitrage in Den Haag uitspraak in de zaak van de Filipijnen tegen China inzake het bezit van eilandjes en riffen in de Zuid-Chinese Zee. Het hof stelde de Filipijnen in het gelijk. Het hof oordeelt nu dat China 'geen enkele juridische basis heeft om historische rechten op de grondstoffen in het gebied binnen de negenstrepelijnslijn op te eisen.' China wil zich echter niet schikken naar de uitspraak van het internationale hof en beklemde toonde na de uitspraak dat het het vonnis 'niet erkent en niet aanvaardt', maar heeft wel aangegeven bereid te zijn tot bilaterale onderhandelingen met andere landen om de kwestie te regelen. De uitspraak van het hof betekent in elk geval niet het einde van de spanningen in de

* Op deze plaats vindt u afwisselend een column van dr. M.F.J. Houben, luitenant-kolonel der mariniers, en Frans Matser.

¹ 'Cameron pins Brexit on EU failure to grant UK brake on migration', in: *Financial Times*, 29 juni 2016.

Zuid-Chinese Zee en zal ook niet leiden tot een verandering in het Amerikaanse Aziëbeleid. Integendeel, in de uitspraak zien veel analisten reden te meer voor de VS om in de 'pivot' naar Azië een tandje bij te steken.

De poging tot een militaire staatsgreep in Turkije en de reactie van president Erdogan, inclusief zijn bereidheid het parlement te volgen en de doodstraf weer in te voeren, zullen bepalend zijn voor de positie van Turkije in Europa en de relatie met de EU. De ziekmakende aanslagen van IS, de niet-aflatende strijd in Syrië en het hartverscheurende menselijke lijden, plaatsen Europa voor het zoveelste dilemma en stellen de geloofwaardigheid van de EU als mondiale en verantwoordelijke veiligheidspartner ernstig op de proef.

De Tour en het EK zijn ten einde, de Spelen in Rio gaan beginnen. Even leek het erop dat de gehele Russische ploeg deelname aan het toernooi zou worden ontzegd, maar het IOC durfde het uiteindelijk niet aan om voet bij stuk te houden. We zullen binnenkort weten of de voorbereiding van Brazilië voldoende was om de sportwereld adequaat in Rio te kunnen ontvangen en of de angst voor het zikavirus gerechtvaardigd was.

Wie in de recente gebeurtenissen op zoek gaat naar zingeving, richting of een rode lijn komt bedrogen uit. Het is *hurricane season* en dat blijft nog even zo. Dit seizoen zou volgens de politieke kalender pas afgelopen kunnen zijn wanneer in november een nieuwe Amerikaanse president wordt gekozen. Waarna een periode van nieuwe turbulentie kan aanbreken. De Britse *bookies*, tot nog toe het meest betrouwbaar in hun voorspellingen, zaten er bij de Brexit naast. Ook in de VS kan het beide kanten uitgaan. De invloed van Donald Trump op de Amerikaanse politiek en de Republikeinse Partij in het bijzonder is

echter reeds zo groot dat, zelfs al zou hij de verkiezingen niet winnen, de gevolgen van zijn aanwezigheid in de politieke arena ook in Europa voelbaar zullen zijn.

Wat de gebeurtenissen deze zomer laten zien is hoezeer politieke moed en politieke wil nodig zijn om in actie te komen en niet lijdzaam de geschiedenis te ondergaan

De gebeurtenissen die ik hier heb aangestipt zijn niet compleet of representatief voor een bepaalde trend. Ze zijn belangrijk en betekenisvol omdat ze manifestaties zijn van een zich ontwikkelende maatschappelijke dynamiek en ontvouwende wereldorde. De historische relevantie van deze gebeurtenissen zal pas over vele jaren kunnen worden vastgesteld. Wat die gebeurtenissen wel laten zien is hoezeer politieke moed en politieke wil nodig zijn om in actie te komen en niet lijdzaam de geschiedenis te ondergaan, maar 'het lot bij de strot te grijpen' (Nietzsche) en een beter alternatief af te dwingen.

Het breaking news was deze zomer onontkoombaar. Als individuen reageren we selectief op het nieuws van die grote gebeurtenissen. Soms empathisch, moedig en vrijwillig participierend, soms ontkennend of onverschillig met een houding van *not in my backyard*. Hoe dan ook geldt: 'life is the greatest show on earth and the show goes on.' ■